

09.12.2020

Ärende/21

§ 370

Den av ledamoten Mia Haglund väckta motionen om utredning av upplevd rasism i social- och hälsovårdstjänsterna

HEL 2020-008038 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Mia Haglundin aloite
- 2 Yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Mia Haglund och 20 andra ledamöter föreslår i sin motion att upplevd rasism inom social- och hälsovårdstjänsterna ska utredas, att åtgärder för att bekämpa rasism ska vidtas och att diskrimineringsfall ska rapporteras.

Stadsstyrelsen konstaterar att den verksamhet som föreslås i motionen redan börjat förberedas. Som grund för jämställdhets- och likabehandlingsplaneringen under följande strategiperiod görs en invånarenkät för att klarlägga bl.a. upplevelser av diskriminering och osakligt bemötande av olika orsaker, såsom etnisk bakgrund. Enkäten gäller stadens agerande i olika servicehelheter, även social- och hälsovårdstjänsterna. Slutsatser dras och eventuell ytterligare utredning beställs när invånarenkäten är avslutad. Enkäten genomförs på flera olika språk.

En av social- och hälsovårdssektorns centrala målsättningar är att bjuda på en positiv upplevelse för klienterna. Kunskapsbaserat ledarskap ges en större roll, och respons samlas in via olika kanaler och används

09.12.2020

Ärende/21

systematiskt för att utveckla servicen. Även rapporteringen på sociala medier kan ge praktiskt tillämpbar kunskap om hur antirasistisk praxis kan byggas upp och stärkas.

De etiska principerna för stadens anställda betonar det som diskrimineringslagen föreskriver om likabehandling. Olika befolkningsgruppers rätt till eget språk och egen kultur respekteras, och rasism är inte tillåten i någon som helst form. I alla arbetsgemenskaper har de etiska föreskrifterna i stor utsträckning gått igenom med personalen.

Social- och hälsovårdsnämnden och likabehandlingskommittén har gett utlåtande i ärendet. Svaret är förenligt med utlåtandena.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Mia Haglundin aloite
- 2 Yhdenvertaisuustoimikunnan lausunto

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 25.11.2020 § 347

HEL 2020-008038 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden bordlade stadsfullmäktige ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Marja-Liisa Rautanen, stadssekreterare, telefon: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

09.12.2020

Ärende/21

Kaupunginhallitus 16.11.2020 § 788

HEL 2020-008038 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

16.11.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Anna Vuorjoki: Lisäys kappaleen 4 loppuun: ”Kysely toteutetaan usealla eri kielellä.”

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti Anna Vuorjoen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

09.11.2020 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 06.10.2020 § 189

HEL 2020-008038 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Mia Haglundin ja 21 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta rasismikokemusten tutkimisesta sosiaali- ja terveysterveyspalveluissa seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa nostetaan esille rasistinen syrjintä sekä yhteiskunnallisena ilmiönä että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden kokemuksena. Aloitteessa todetaan, että asiakkaiden kokemukset rasistisesta häirinnästä ja syrjinnästä jäävät usein aliraportoituja. Valtuutetut esittävät, että kaupunki toteuttaa selvityksen sekä työntekijöiden, että asiakkaiden rasismikokemuksista sosiaali- ja terveysterveyspalveluissa ja toimeenpanee

johdonmukaiset käytännöt rasismien torjumiseen ja syrjintätapausten raportointiin.

Sosiaali- ja terveystoimiala osallistuu kaupunginkanslian syksyllä 2020 toteuttamaan kuntalaiskyselyyn rasismi- ja syrjintäkokemuksista ja henkilöstön osalta arvioi asiaa Kunta10-tulosten mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystoimialan yksi keskeisiä tavoitteita on hyvän asiakaskokemuksen tarjoaminen helsinkiläisille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kerätään asiakaspalautetta kaikista palveluista monien eri kanavien kautta. Yksi käytössä oleva kanava on kaupunkiyhteinen palautejärjestelmä. Tämän palautekanavan kautta tulee vuodessa noin 6 500–7 000 palautetta. Palautteet luokitellaan asiasisällön mukaisesti ja niistä tunnistetaan myös yhdenvertaisuuteen tai tasa-arvoon liittyvät asiat. Palautteet, joissa kuvataan koettua syrjintää, mutta ei välttämättä rasismia, muodostavat noin 3–5 prosenttia kaikista palautteista. Määrä on pysynyt samalla tasolla viimeiset kolme vuotta.

Saatu palautetietoa hyödynnetään entistä systemaattisemmin palvelujen kehittämisessä ja vahvistetaan tiedolla johtamista paremman asiakaskokemuksen aikaan saamiseksi.

Helsingin henkilöstöä koskevat uudet eettiset ohjeet korostavat yhdenvertaisuuslain mukaista syrjimättömyyttä. Eri väestöryhmien oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin kunnioitetaan, eikä rasismi ole missään muodossa sallittua. Eettisiä ohjeita on käyty laajasti läpi henkilökunnan kanssa kaikissa työyhteisöissä.

Kunta10-tutkimus selvittää kunta-alan henkilöstön työtä ja työssä tapahtuvia muutoksia sekä työelämän vaikutuksia henkilöstön terveyteen ja hyvinvointiin. Parhaillaan on menossa vuoden 2020 kysely. Vuodesta 2016 lähtien on kysytty työntekijöiden syrjintäkokemuksista. Aikaisemmissa mittauksissa noin 10 prosenttia vastaajista on kokenut syrjintää työssään. Tulokset ovat samalla tasolla koko kaupungissa ja sosiaali- ja terveystoimialalla sekä kansallisessa Kunta10-aineistossa.

Helsingin kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelman pohjaksi tehtiin keväällä 2019 kuntalaiskysely. Vastaajista noin puolet kuuluivat erilaisiin vähemmistöihin. Kyselyn tulosten mukaan noin kolmasosa ilmoitti kokeneensa syrjintää sosiaali- ja terveystoimialan palveluissa. Eniten syrjintää koettiin iän, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen ja sukupuoli-identiteetin ja etnisen taustan vuoksi.

Kaupunginkanslia suunnittelee parhaillaan uutta kuntalaiskyselyä, jossa kootaan tietoja seuraavan strategiakauden yhdenvertaisuussuunnitelman pohjaksi. Kysely toteutetaan tänä syksynä ja siihen sisältyy kysymyksiä koetusta rasismista ja syrjinnästä kaupungin eri toimialoilla,

09.12.2020

Ärende/21

myös sosiaali- ja terveysterveystoimialan palveluista. Selvityksen toteuttaa ulkopuolinen tutkimuslaitos.

Sosiaali- ja terveystoimialan ammattilaisten aiheesta toteuttama sosiaalinen raportti voisi tuottaa suoraan käytännön työhön sovellettavissa olevaa tietoa antirasististen käytäntöjen luomiseksi ja vahvistamiseksi.

Yhteenveto

Tiedon tuottaminen kuntalaisten ja henkilöstön rasismikokemuksista kaikissa kaupungin palveluissa, sosiaali- ja terveysterveystoimialan palvelut mukaan lukien, on ajankohtaista.

On tärkeää saada tietoa tästä ilmiöstä laajasti koko kaupungin tasolla. Tutkittu tieto auttaa kohdentamaan oikeita ja vaikuttavia toimenpiteitä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Rasismikokemukset heikentävät ihmisarvoa ja itsetuntoa. Näillä kokemuksilla on suoria vaikutuksia hyvinvointiin. Sosiaali- ja terveysterveystoimialan tiedolla johtaminen on keskeistä palveluja kehittäessä. Kaikki tutkimustieto, joka lisää palvelujen yhdenvertaisuutta ja parantaa asiakaskokemusta, mahdollistaa asiakkaille vaikuttavat palvelut.

Käsittely

06.10.2020 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä Juha Jolkkonen muutti esitystä siten, että lausuntoehdotukseen lisättiin ennen kohtaa "Yhteenveto" seuraava kappale:

"Sosiaali- ja terveystoimialan ammattilaisten aiheesta toteuttama sosiaalinen raportti voisi tuottaa suoraan käytännön työhön sovellettavissa olevaa tietoa antirasististen käytäntöjen luomiseksi ja vahvistamiseksi."

Esittelijä Juha Jolkkonen joutui poistumaan kokouksesta kesken asian käsittelyn ja terveys- ja päihdepalvelujen johtaja Leena Turpeinen siirtyi asian esittelijäksi.

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Aleks Niskanen: Lautakunta ei kannata Mia Haglundin valtuustoaloitetta. Aloitteessa ei määritellä, mitä rasismi on ja mitä rasismi ei ole. Kun rasismia ei aloitteessa määritellä, syntyy suuri riski sille, että selvityksestä tulee tarkoituksenhakuinen, mikä johtaa helposti perättömiin rasismisyytöksiin. Perättömillä rasismisyytöksillä voidaan pahim-

09.12.2020

Ärende/21

massa tapauksessa tuhota työntekijän ammatillinen maine tai aiheuttaa vakavaa mainehaittaa työntekijöille ja yrityksille. Viime aikoina on Suomessa useita esimerkkejä siitä, että esimerkiksi virkaa tekevää poliisia, virkaa tekevää lipuntarkastajaa ja muitakin ammattikuntia on perusteettomasti syytetty rasismista, kun henkilöt ovat suorittaneet normaalisti työtehtävänsä. Tällaisella perättömillä syytöksillä on vaikeutettu näiden ammattilaisten työn suorittamista. Lautakunta näkee, että tällainen selvitys johtaa helposti siihen, että sosiaali- ja terveystoimialalla alkavat lääkärit ja hoitohenkilökunta saamaan perättömiä rasismisyytöksiä, jotka vaikeuttavat heidän normaalia työn suorittamistaan.

Lisäksi aloitteessa ei ole kerrottu, mikä on selvityksen konkreettinen päämäärä. Aloitteessa todetaan seuraavaa: ”Valtuutetut esittävät, että kaupunki toteuttaa selvityksen sekä työntekijöiden, että asiakkaiden rasismikokemuksista sosiaali- ja terveystoimialalla ja toimeenpanee johdonmukaiset käytännöt rasismien torjumiseen ja syrjintätapausten raportointiin.” Lautakunnan mielestä aloitteessa tulisi määritellä, mitä ovat johdonmukaiset käytännöt ja syrjintätapausten raportointi käytännön esimerkkeinä.

Jäsen Aleks Niskasén vastaehdotus raukesi kannattamattomana.

Sosiaali- ja terveystoimialan lautakunta antoi asiasta esittelijän muutetun ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Jäsen Aleks Niskanen jätti sosiaali- ja terveystoimialan lautakunnan lausunnosta vastaehdotuksensa mukaisen eriävän mielipiteen.

22.09.2020 Pöydälle

Esittelijä

vs. sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Pirkko Excell, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73867
pirkko.excell(a)hel.fi